

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 3 grudnia 2019 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 2014/59/UE – Unia bankowa – Restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych – Składki roczne – Obliczanie – Rozporządzenie (UE) nr 806/2014 – Rozporządzenie wykonawcze (UE) 2015/81 – Jednolita procedura restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych – Postępowanie administracyjne z udziałem organów krajowych oraz jednostki organizacyjnej Unii – Wyłączne uprawnienia decyzyjne Jednolitej Rady ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (SRB) – Postępowanie przed sądami krajowymi – Niezłożenie w terminie skargi o stwierdzenie nieważności do sądu Unii – Rozporządzenie delegowane (UE) 2015/63 – Wyłączenie określonych zobowiązań z obliczania składek – Wzajemne powiązania między bankami

W sprawie C-414/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (regionalny sąd administracyjny dla Lacjum, Włochy) postanowieniem z dnia 23 stycznia 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 22 czerwca 2018 r., w postępowaniu:

Iccrea Banca SpA Istituto Centrale del Credito Cooperativo

przeciwko

Banca d'Italia,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, R. Silva de Lapuerta, wiceprezes, J.C. Bonichot, A. Arabadjiev, E. Regan, P.G. Xuereb i L.S. Rossi, prezesi izb, M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen (sprawozdawca), T. von Danwitz, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos i N. Piçarra, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: V. Giacobbo-Peyronnel, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 30 kwietnia 2019 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Iccrea Banca SpA Istituto Centrale del Credito Cooperativo – P. Messina, A. Gemma, F. Isgro oraz A. Dentoni Litta, avvocati,
- w imieniu Banca d'Italia – M. Mancini, D. Messineo oraz L. Sciotto, avvocati,

* Język postępowania: włoski.

- w imieniu rządu włoskiego – G. Palmieri, w charakterze pełnomocnika, którą wspierali P. Gentili oraz G. Rocchitta, avvocati dello Stato,
 - w imieniu rządu hiszpańskiego – S. Centeno Huerta oraz M.A. Sampol Pucurull, w charakterze pełnomocników,
 - w imieniu Komisji Europejskiej – V. Di Bucci oraz A. Steiblyté, w charakterze pełnomocników,
- po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 9 lipca 2019 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 ust. 1 lit. a) i f) rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/63 z dnia 21 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE w odniesieniu do składek *ex ante* wnoszonych na rzecz mechanizmów finansowania restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (Dz.U. 2015, L 11, s. 44).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Iccrea Banca SpA Istituto Centrale del Credito Cooperativo (zwanym dalej „Iccrea Banca”) a Banca d’Italia (zwanego dalej „Bankiem Włoch”) w przedmiocie szeregu wydanych przez Bank Włoch decyzji i not dotyczących zapłaty składek na rzecz włoskiego krajowego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (zwanego dalej „SRF”).

Ramy prawne

Siódma dyrektywa 83/349/EWG

- 3 Siódma dyrektywa Rady 83/349/EWG z dnia 13 czerwca 1983 r. wydana na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych (Dz.U. 1983, L 193, s. 1) została uchylona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniającą dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylającą dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG (Dz.U. 2013, L 182, s. 19).
- 4 Artykuł 1 siódmej dyrektywy 83/349, zmienionej dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/51/WE z dnia 18 czerwca 2003 r. (Dz.U. 2003, L 178, s. 16) (zwanej dalej „dyrektywą 83/349”) stanowił:

„1. Państwo członkowskie wymaga od każdej jednostki podlegającej jego prawu krajowemu sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz skonsolidowanego rocznego sprawozdania, jeżeli ta jednostka (jednostka dominująca):

- a) posiada większość głosów w innej jednostce (jednostce zależnej),

lub

- b) ma prawo do powoływania lub odwoływania większości członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego innej jednostki (jednostki zależnej), a jednocześnie jest akcjonariuszem lub udziałowcem tej jednostki;

lub

- c) ma prawo do wywierania dominującego wpływu na jednostkę (jednostkę zależną), której jest akcjonariuszem bądź udziałowcem, na mocy umowy zawartej z tą jednostką lub postanowienia statutu [...];

lub

- d) jest akcjonariuszem lub udziałowcem jednostki oraz:
aa) większość członków organów administracyjnych, zarządzających lub nadzorczych tej jednostki (jednostki zależnej) [...] została powołana wyłącznie w wyniku wykonywania jej praw głosu

lub

- bb) zgodnie z umową z innymi akcjonariuszami lub udziałowcami tej jednostki (jednostki zależnej) sprawuje samodzielnie kontrolę nad większością praw głosu akcjonariuszy i udziałowców tej jednostki [...];

[...].

2. Oprócz przypadków wymienionych w ust. 1 państwa członkowskie mogą nakazać, aby wszelkie przedsiębiorstwa podlegające ich prawu krajowemu sporządzały skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz skonsolidowane roczne sprawozdanie z działalności, jeżeli:

- a) przedsiębiorstwo to (przedsiębiorstwo dominujące) posiada władzę do wywierania wpływu lub sprawowania kontroli lub w rzeczywistości wywiera dominujący wpływ lub sprawuje kontrolę nad innym przedsiębiorstwem (przedsiębiorstwem zależnym); lub
b) przedsiębiorstwo to (przedsiębiorstwo dominujące) i inne przedsiębiorstwo (przedsiębiorstwo zależne) są zarządzane według jednolitych zasad przez przedsiębiorstwo dominujące”.

5 Artykuł 2 dyrektywy 83/349 stanowił:

„1. W rozumieniu art. 1 ust. 1 lit. a), b) i d) prawa głosu oraz prawa powoływania i odwoływania dotyczące dowolnej innej jednostki zależnej, a także osób działających w imieniu własnym, ale na rzecz jednostki dominującej bądź innej jednostki zależnej, muszą być zsumowane z tymi w posiadaniu jednostki dominującej.

2. W rozumieniu art. 1 ust. 1 lit. a), b) i d) prawa wspomniane w ust. 1 muszą być pomniejszone o prawa:

- a) związane z udziałami lub akcjami posiadanymi w imieniu osoby, która nie jest ani jednostką dominującą, ani jednostką zależną;

lub

- b) związane z udziałami lub akcjami posiadanymi tytułem zabezpieczenia, o ile prawa, o których mowa, są wykorzystywane zgodnie z otrzymanymi instrukcjami bądź posiadanymi w związku z udzielaniem kredytów w ramach zwykłej działalności, o ile prawo głosu jest stosowane w interesie osoby dostarczającej zabezpieczenia.

3. Do celów art. 1 ust. 1 lit. a) i [d)] prawa głosu udziałowców lub akcjonariuszy ogółem muszą być zredukowane o prawa głosu związane z akcjami lub udziałami posiadanymi przez samą jednostkę, jednostkę zależną tej jednostki lub osobę działającą w imieniu własnym, ale na rzecz tych jednostek”.

Rozporządzenie (UE) nr 575/2013

- 6 Artykuł 4 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.U. 2013, L 176, s. 1) ma następujące brzmienie:

„Na użytek niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

[...]

15) »jednostka dominująca« oznacza:

- a) jednostkę dominującą w rozumieniu art. 1 i 2 dyrektywy 83/349/EWG;

[...]

16) »jednostka zależna« oznacza:

- a) jednostkę zależną w rozumieniu art. 1 i 2 dyrektywy 83/349/EWG;
b) jednostkę zależną w rozumieniu art. 1 ust. 1 dyrektywy 83/349/EWG oraz wszelkie jednostki, na które jednostka dominująca w rzeczywistości wywiera dominujący wpływ.

Jednostki zależne danej jednostki zależnej uznaje się również za jednostki zależne jednostki będącej ich jednostką dominującą najwyższego szczebla;

[...]”.

Dyrektywa 2014/59/UE

- 7 Artykuł 2 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniającej dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/UE oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012 (Dz.U. 2014, L 173, s. 190) ma następujące brzmienie:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[...]

5) »jednostka zależna« oznacza jednostkę zależną zdefiniowaną w art. 4 ust. 1 pkt 16 rozporządzenia (UE) nr 575/2013;

6) »jednostka dominująca« oznacza jednostkę dominującą zgodnie z definicją w art. 4 ust. 1 lit. a) pkt 15 [pkt 15 lit. a)] rozporządzenia (UE) nr 575/2013;

[...]

26) »grupa« oznacza jednostkę dominującą i jej jednostki zależne;

[...]”.

8 Artykuł 102 ust. 1 dyrektywy 2014/59 stanowi:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby do dnia 31 grudnia 2024 r. ich krajowe mechanizmy finansowania posiadały dostępne środki finansowe w wysokości co najmniej 1% kwoty depozytów gwarantowanych wszystkich instytucji, które uzyskały na ich terytorium zezwolenie na prowadzenie działalności. Państwa członkowskie mogą ustalić poziomy docelowe przekraczające tę kwotę”.

9 Artykuł 103 ust. 1, 2 i 7 tej dyrektywy przewiduje:

„1. Aby osiągnąć poziom docelowy określony w art. 102, państwa członkowskie zapewniają, aby co najmniej raz w roku od instytucji, które uzyskały na ich terytorium zezwolenie na prowadzenie działalności, w tym również od oddziałów unijnych, były pobierane składki.

2. Składka od każdej instytucji jest obliczana proporcjonalnie do kwoty jej zobowiązań (z wyłączeniem funduszy własnych) pomniejszonej o kwotę depozytów gwarantowanych w odniesieniu do kwoty łącznych zobowiązań (z wyłączeniem funduszy własnych) pomniejszonych o kwotę depozytów gwarantowanych wszystkich instytucji, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności na terytorium danego państwa członkowskiego.

Składki te są dostosowywane odpowiednio do profilu ryzyka instytucji, zgodnie z kryteriami przyjętymi na mocy ust. 7.

[...]

7. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 115 w celu sprecyzowania koncepcji dostosowywania składek odpowiednio do profilu ryzyka instytucji, o którym mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, z uwzględnieniem wszystkich poniższych czynników [...].”

Rozporządzenie (UE) nr 806/2014

10 Zgodnie z motywem 120 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 806/2014 z dnia 15 lipca 2014 r. ustanawiającego jednolite zasady i jednolitą procedurę restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji instytucji kredytowych i niektórych firm inwestycyjnych w ramach jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1093/2010, (Dz.U. 2014, L 225, s. 1):

„Jednolity mechanizm restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji [(MRU)] tworzą Jednolita Rada [(SRB)], Rada, Komisja i organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji uczestniczących państw członkowskich. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do kontrolowania legalności decyzji przyjętych przez Jednolitą Radę [SRB], Radę i Komisję zgodnie z art. 263 TFUE oraz do określania ich odpowiedzialności pozaumownej. Ponadto na mocy art. 267 TFUE Trybunał Sprawiedliwości jest uprawniony do wydawania orzeczeń w trybie prejudycjalnym na wniosek krajowych organów sądowych w sprawie ważności i interpretacji aktów instytucji, organów i agencji Unii. Krajowe organy sądowe powinny być uprawnione zgodnie z prawem krajowym do badania legalności decyzji przyjętych przez organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji uczestniczących państw członkowskich w ramach wykonywania uprawnień powierzonych im na mocy niniejszego rozporządzenia, oraz do określania ich odpowiedzialności pozaumownej”.

11 Artykuł 54 ust. 1 rozporządzenia nr 806/2014 przewiduje:

„[SRB] na sesji wykonawczej:

[...]

b) podejmuje wszystkie decyzje dotyczące wykonania niniejszego rozporządzenia, chyba że w niniejszym rozporządzeniu przewidziano inaczej”.

12 Artykuł 70 ust. 2 i 6 tego rozporządzenia stanowi:

„2. Każdego roku po konsultacji z EBC [(Europejskim Bankiem Centralnym)] lub właściwym organem krajowym oraz w ścisłej współpracy z krajowymi organami ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji [SRB] oblicza wysokość indywidualnych składek w celu zapewnienia, aby składki należne od wszystkich instytucji, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności na terytorium wszystkich uczestniczących państw członkowskich, nie przekraczały 12,5% poziomu docelowego.

[...]

6. Zastosowanie mają akty delegowane określające pojęcie dostosowania składek do profilu ryzyka instytucji przyjętych przez Komisję na podstawie art. 103 ust. 7 dyrektywy 2014/59/UE”.

Rozporządzenie delegowane 2015/63

13 Motywy 8 i 9 rozporządzenia delegowanego 2015/63 mają następujące brzmienie:

„(8) Obliczanie składek na poziomie indywidualnym prowadziłyby w przypadku grup do podwójnego liczenia niektórych zobowiązań przy określaniu podstawowej składki rocznej dla poszczególnych podmiotów wchodzących w skład grupy, jako że zobowiązania związane z umowami zawieranymi między sobą przez podmioty należące do tej samej grupy stanowiłyby część zobowiązań ogółem uwzględnianych przy określaniu podstawowej składki rocznej każdego podmiotu należącego do grupy. W związku z tym w przypadku grup należy doprecyzować określanie podstawowej składki rocznej celem uwzględnienia wzajemnych powiązań między podmiotami grupy i uniknięcia podwójnego liczenia ekspozycji wewnątrzgrupowych [...].

(9) Do celów obliczania podstawowej składki rocznej podmiotu należącego do grupy zobowiązania ogółem, które należy uwzględnić, nie powinny obejmować zobowiązań wynikających z jakichkolwiek umów, które dany podmiot należący do grupy zawarł z jakimkolwiek innym podmiotem należącym do tej samej grupy. Wyłączenie to powinno jednak być możliwe wyłącznie w przypadku, gdy każdy z podmiotów należących do grupy ma siedzibę w Unii jest w pełni objęty tym samym nadzorem skonsolidowanym, podlega odpowiednim scentralizowanym procedurom oceny, pomiaru i kontroli ryzyka oraz jeżeli nie istnieją obecnie i nie są przewidywane w przyszłości istotne przeszkody praktyczne lub prawne w odniesieniu do szybkiej spłaty stosownych zobowiązań w terminie ich wymagalności. Powinno to zapobiec nieuwzględnianiu zobowiązań w podstawie obliczania składek w przypadku, gdy nie ma gwarancji, że ekspozycje z tytułu pożyczek wewnątrzgrupowych zostaną pokryte w sytuacji pogorszenia sytuacji finansowej grupy [...]”.

14 Artykuł 3 tego rozporządzenia delegowanego stanowi:

„Do celów niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają definicje zawarte w [...] dyrektywie 2014/59/UE. Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się ponadto następujące definicje:

[...]

28) »kredyt preferencyjny« oznacza kredyt udzielony przez bank rozwoju lub bank pośredniczący na zasadach niekonkurencyjnych i w sposób nienastawiony na zysk w celu wspierania celów polityki publicznej rządu centralnego lub samorządu regionalnego danego państwa członkowskiego;

[...]».

15 Artykuł 5 ust. 1 wskazanego rozporządzenia delegowanego stanowi, co następuje:

„Składki, o których mowa w art. 103 ust. 2 dyrektywy 2014/59/UE, oblicza się poprzez wyłączenie następujących zobowiązań:

- a) zobowiązań wewnątrzgrupowych z tytułu transakcji zawartych przez daną instytucję z instytucją, która należy do tej samej grupy, pod warunkiem że spełnione są wszystkie następujące warunki:
 - i) każda z tych instytucji ma siedzibę w Unii;
 - ii) każda z tych instytucji jest objęta tym samym nadzorem skonsolidowanym zgodnie z art. 6–17 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 w sposób pełny i podlega odpowiednim procedurom z zakresu scentralizowanej oceny, pomiaru i kontroli ryzyka; oraz
 - iii) nie istnieją obecnie i nie są przewidywane w przyszłości istotne przeszkody praktyczne lub prawne w odniesieniu do szybkiej spłaty zobowiązań w terminie ich wymagalności;

[...]

- f) w przypadku instytucji prowadzących działalność polegającą na udzielaniu kredytów preferencyjnych, zobowiązań instytucji pośredniczącej wobec instytucji inicjującej lub innego banku rozwoju lub innej instytucji pośredniczącej oraz zobowiązań pierwotnego banku rozwoju wobec stron zapewniających jego finansowanie w zakresie, w jakim kwota tych zobowiązań odpowiada kredytom preferencyjnymi tej instytucji».

Rozporządzenie wykonawcze (UE) 2015/81

16 Artykuł 4 rozporządzenia wykonawczego Rady (UE) 2015/81 z dnia 19 grudnia 2014 r. określającego jednolite warunki stosowania rozporządzenia nr 806/2014 (Dz.U. 2015, L 15, s. 1), stanowi:

„W odniesieniu do każdego okresu składkowego [SRB] oblicza roczną składkę należną od każdej instytucji, na podstawie rocznego poziomu docelowego funduszu po konsultacji z EBC lub właściwymi organami krajowymi i w ścisłej współpracy z krajowymi organami ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji [...]».

17 Artykuł 5 tego rozporządzenia wykonawczego przewiduje:

„1. [SRB] powiadamia właściwe krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji o swoich decyzjach w sprawie obliczenia rocznych składek instytucji, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności na ich odnośnych terytoriach.

2. Po otrzymaniu powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, każdy krajowy organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji powiadamia każdą instytucję, która uzyskała zezwolenie na prowadzenie działalności w jego państwie członkowskim, o decyzji [SRB] w sprawie obliczenia rocznej składki należnej od danej instytucji”.

18 Artykuł 6 wskazanego rozporządzenia wykonawczego stanowi:

„[SRB] określa formaty danych i sposoby przedstawienia danych, które mają być wykorzystywane przez instytucje do przekazywania informacji wymaganych na potrzeby obliczania rocznych składek w celu zwiększenia porównywalności przekazywanych informacji oraz podniesienia skuteczności przetwarzania otrzymanych informacji”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

19 Iccrea Banca jest bankiem stojącym na czele sieci instytucji kredytowych, którego zadaniem jest wspieranie prowadzenia działalności między innymi banków spółdzielczych we Włoszech.

20 W tym celu oferuje on tym bankom spółdzielczym usługi płatnicze, automatyzację transakcji pieniężnych, rozrachunków i przechowywania papierów wartościowych oraz inne usługi finansowe oraz działa jako główny organ finansowy systemu banków spółdzielczych. W związku z tą ostatnią funkcją oferuje on w szczególności rzeczonym bankom szereg usług obejmujących strukturalny dostęp do finansowania skolateralizowanego w EBC oraz na rynku. W tym kontekście utworzył on grupę, do której przystąpiło około 190 spółdzielczych banków kredytowych, wyłącznie w celu wzięcia udziału w ukierunkowanych dłuższych operacjach refinansujących ustanowionych przez EBC.

21 W decyzjach wydanych w latach 2015–2017 Bank Włoch zażądał od Iccrea Banca zapłaty składek zwyczajnych, nadzwyczajnych i dodatkowych na rzecz włoskiego krajowego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Ponadto w nocy z dnia 3 maja 2016 r. Bank Włoch zażądał od Iccrea Banca zapłaty składki ex ante na rzecz SRF za rok 2016, wprowadzonej decyzją SRB z dnia 15 kwietnia 2016 r. W nocy z dnia 27 maja 2016 r. Bank Włoch dokonał korekty wysokości tej ostatniej składki na podstawie decyzji SRB z dnia 20 maja 2016 r.

22 Iccrea Banca wniósł na te decyzje i noty Banku Włoch skargę do sądu odsyłającego. Skarga ta miała również na celu określenie właściwego sposobu obliczania kwot rzeczywiście należnych od Iccrea Banca oraz uzyskanie zwrotu kwot, które bank ten uważa za nienależnie zapłacone.

23 Na poparcie tej skargi Iccrea Banca podnosi w istocie, że Bank Włoch oparł się na błędnej interpretacji art. 5 ust. 1 rozporządzenia delegowanego 2015/63. W celu obliczenia składek będących przedmiotem postępowania głównego miał on być wziąć pod uwagę zobowiązania wynikające z powiązań między Iccrea Banca a bankami spółdzielczymi, podczas gdy zobowiązania te powinny zostać wyłączone z tych obliczeń w drodze zastosowania przez analogię przepisów tego rozporządzenia delegowanego dotyczących zobowiązań wewnątrzgrupowych oraz instytucji prowadzących działalność polegającą na udzielaniu kredytów preferencyjnych. Ta błędna interpretacja spowodowała również, że Bank Włoch, przy przekazywaniu danych SRB, nie poinformował o szczególnym charakterze zintegrowanego systemu, w którym działał Iccrea Banca, i tym samym doprowadził do błędu w obliczeniu składki ex ante na rzecz SRF za rok 2016.

24 Sąd odsyłający oddalił zarzut braku właściwości podniesiony przez Bank Włoch w odniesieniu do żądań w zakresie aktów Banku Włoch dotyczących składek ex ante na rzecz SRF za rok 2016. Sąd ten wywiódł swoją właściwość w tym względzie z faktu, że Bank Włoch nie działa jako zwykły pośrednik pomiędzy SRB a instytucjami kredytowymi. Bank Włoch, zgodnie z dokonaniem przez prawodawcę Unii wyborem, pełni aktywną i decydującą rolę zarówno na etapie ustalania kwoty tych składek, jak

i na etapie ich pobierania. W tym kontekście Iccrea Banca mógłby uzyskać konkretną korzyść wynikającą z ponownego zbadania i zdefiniowania informacji, które Bank Włoch powinien przekazać SRB w celu obliczenia należnej od niego składki.

- 25 W tych okolicznościach Tribunale amministrativo per il Lazio (regionalny sąd administracyjny dla Lacjum, Włochy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 5 ust. 1, w szczególności lit. a) i f), rozporządzenia delegowanego [2015/63], interpretowany w świetle zasad zawartych w tym [rozporządzeniu delegowanym], a także w dyrektywie [2014/59], w rozporządzeniu [nr 806/2014] oraz w art. 120 [TFUE], i na podstawie podstawowych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i proporcjonalności, o których mowa w art. 21 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, jak również zakazu wnoszenia podwójnych składek, do celów obliczenia składek zgodnie z art. 103 ust. 2 dyrektywy 2014/59, stoi na przeszkodzie stosowaniu przewidzianego systemu zobowiązań wewnątrzgrupowych również w przypadku grupy de facto lub co najmniej w przypadku wzajemnych powiązań między instytucją a innymi bankami w ramach tego samego systemu?

Czy jednak, również w świetle ww. zasad, korzystne traktowanie zarezerwowane dla zobowiązań preferencyjnych we wspomnianym art. 5 można analogicznie stosować także do zobowiązań tzw. banku »drugiego poziomu« wobec innych banków systemu (banków spółdzielczych), czy też wspomniana cecha instytucji, w szczególności działającej jako instytucja centralna w ramach powiązanego i zintegrowanego zespołu małych banków, również w stosunkach z [EBC] i z rynkiem finansowym, musi jednak prowadzić, na podstawie obowiązujących przepisów, do pewnej korekty przy przedstawianiu danych finansowych przez krajowy organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji organom wspólnotowym oraz przy określaniu składek należnych od instytucji dla funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji z uwagi na jej rzeczywiste zobowiązania i konkretny profil ryzyka?».

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 26 Rząd włoski twierdzi, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest niedopuszczalny w całości ze względu na to, że w postanowieniu odsyłającym nie przedstawiono okoliczności faktycznych wyjaśniających powody, dla których można by uznać, że Iccrea Banca kieruje grupą lub udziela kredytów preferencyjnych w rozumieniu obowiązujących przepisów Unii. Ze swej strony Komisja uważa, że wniosek ten jest niedopuszczalny wyłącznie w zakresie, w jakim dotyczy składek ex ante na rzecz SRF za rok 2016.
- 27 Należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach współpracy między Trybunałem a sądami krajowymi konieczność udzielenia wykładni prawa Unii, która będzie użyteczna dla sądu krajowego, wymaga, aby sąd krajowy skrupulatnie przestrzegał wymogów dotyczących treści wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które są wyraźnie określone w art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem (wyrok z dnia 19 kwietnia 2018 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-152/17, EU:C:2018:264, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 28 Jest zatem niezbędne – jak stanowi art. 94 lit. a) regulaminu postępowania – by postanowienie odsyłające zawierało zwięzłe omówienie istotnych okoliczności faktycznych sprawy, jakie ustalił sąd odsyłający, lub co najmniej wskazanie okoliczności faktycznych, na jakich oparte są pytania (zob. podobnie wyrok z dnia 19 kwietnia 2018 r., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-152/17, EU:C:2018:264, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 29 W niniejszej sprawie postanowienie odsyłające wskazuje okoliczności faktyczne, które są wystarczające do zrozumienia zarówno przedstawionego pytania, jak i jego zakresu. W szczególności przedstawia ono charakter stosunków łączących Iccrea Banca z szeregiem banków spółdzielczych, które skłoniły sąd odsyłający do zwrócenia się do Trybunału z pytaniem.
- 30 Jeśli chodzi o argumenty rządu włoskiego mające na celu wykazanie, że przedstawione w ten sposób okoliczności nie pozwalają stwierdzić, że Iccrea Banca spełnia przesłanki wyłączenia określonych zobowiązań ustanowione w art. 5 ust. 1 rozporządzenia delegowanego 2015/63, należy stwierdzić, że ich ocena jest nierozzerwalnie związana z odpowiedzią, jakiej należy udzielić na wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a zatem nie mogą one prowadzić do niedopuszczalności tego wniosku (zob. podobnie wyrok z dnia 17 stycznia 2019 r., KPMG Baltics, C-639/17, EU:C:2019:31, pkt 11).
- 31 Komisja twierdzi ze swej strony, że wyłącznie sądy Unii są właściwe do orzekania w przedmiocie sposobów obliczania składek na rzecz SRF i że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym należy zatem uznać za częściowo niedopuszczalny, zgodnie z orzecznictwem wynikającym z wyroku z dnia 9 marca 1994 r., TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90), w związku z tym, że Iccrea Banca nie wniósł w stosownym czasie skargi o stwierdzenie nieważności decyzji SRB dotyczącej obliczania należnej od niego składki ex ante na rzecz SRF za rok 2016.
- 32 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi ustanowionej w art. 267 TFUE jedynie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za przysły wyrok, należy, z uwzględnieniem okoliczności konkretnej sprawy, zarówno ocena, czy dla wydania wyroku jest mu niezbędne uzyskanie orzeczenia prejudycjalnego, jak i ocena znaczenia pytań, jakie zadaje on Trybunałowi. W konsekwencji jeśli postawione pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do wydania orzeczenia (wyrok z dnia 4 grudnia 2018 r., Minister for Justice and Equality i Commissioner of An Garda Síochána, C-378/17, EU:C:2018:979, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 33 Jednakże nie można uznać, że pytanie prejudycjalne dotyczące wykładni jest dopuszczalne, jeżeli jego jedynym celem jest umożliwienie sądowi odsyłającemu wydania rozstrzygnięcia w kwestii, która na mocy prawa Unii nie jest objęta jurysdykcją sądów krajowych.
- 34 W tym względzie należy zauważyć, że o ile postawione pytanie dotyczy wykładni art. 5 ust. 1 rozporządzenia delegowanego 2015/63, w szczególności w świetle dyrektywy 2014/59, która, tak jak to rozporządzenie delegowane, ustanawia odpowiednie przepisy zarówno w odniesieniu do obliczania składek na rzecz krajowych funduszy restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, jak i obliczania składek na rzecz SRF, o tyle pytanie to odnosi się również do rozporządzenia nr 806/2014, ustanawiającego jedynie przepisy dotyczące jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, którego część stanowi SRF. Ponadto pytanie to jest częściowo związane z przedstawieniem „instytucjom wspólnotowym” danych finansowych przez krajowy organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.
- 35 Okazuje się zatem, że niektóre aspekty tego pytania odnoszą się do konkretnej kwestii obliczenia składek na rzecz SRF.
- 36 Z postanowienia odsyłającego wynika, że żądana wykładnia norm mających zastosowanie do tego obliczenia jest niezbędna dla sądu odsyłającego, aby określić szczegółowe zasady, zgodnie z którymi Bank Włoch powinien był podjąć działania w celu ustalenia i pobrania składek ex ante na rzecz SRF za rok 2016. Sąd ten uważa zatem, że ma obowiązek zająć stanowisko w przedmiocie tego działania zarówno na etapie postępowania poprzedzającego przyjęcie przez SRB decyzji dotyczących obliczeniu tych składek, w szczególności poprzez ustalenie, jakie informacje powinny być zostać przekazane SRB przez Bank Włoch, jak i na etapie postępowania następującego po przyjęciu tych decyzji przez SRB,

obejmującym pobieranie rzeczonych składek, ponieważ odpowiedź Trybunału na zadane pytanie mogłaby w stosownym przypadku doprowadzić do stwierdzenia nieważności decyzji przyjętych przez Bank Włoch w następstwie wspomnianych decyzji SRB.

- 37 Co się tyczy w pierwszej kolejności aspektów wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które mają umożliwić sądowi odsyłającemu rozstrzygnięcie w przedmiocie działania Banku Włoch na etapie postępowania poprzedzającego wydanie przez SRB decyzji dotyczących obliczania składek ex ante na rzecz SRF, należy przypomnieć, że art. 263 TFUE przyznaje Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyłączną właściwość do kontrolowania zgodności z prawem aktów wydanych przez organy lub jednostki organizacyjne Unii, w tym SRB (zob. podobnie wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., Berlusconi i Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:1023, pkt 42).
- 38 Ewentualny udział organów krajowych w postępowaniu prowadzącym do przyjęcia takich aktów nie może podważyć ich kwalifikacji jako aktów Unii, gdy akty przyjęte przez organy krajowe stanowią etap postępowania, w którym organ lub jednostka organizacyjna Unii same wykonują ostateczne uprawnienia decyzyjne, nie będąc przy tym związane aktami przygotowawczymi lub propozycjami organów krajowych (zob. podobnie wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., Berlusconi i Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:1023, pkt 43).
- 39 W istocie w takiej sytuacji, gdy prawo Unii powierza wyłączne uprawnienia decyzyjne organowi lub jednostce organizacyjnej Unii, do sądu Unii należy, w ramach jego wyłącznej kompetencji do kontroli zgodności z prawem aktów Unii na podstawie art. 263 TFUE, orzeczenie w przedmiocie zgodności z prawem ostatecznej decyzji podjętej przez dany organ lub daną jednostkę organizacyjną Unii i zbadanie, w celu zapewnienia zainteresowanym skutecznej ochrony sądowej, ewentualnych wad aktów przygotowawczych lub propozycji organów krajowych, które mogłyby wpłynąć na ważność tej decyzji końcowej (zob. podobnie wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., Berlusconi i Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:1023, pkt 44).
- 40 Ponadto z art. 263 TFUE, interpretowanego w świetle zasady lojalnej współpracy między Unią a państwami członkowskimi, zapisanej w art. 4 ust. 3 TUE, wynika, że akty przyjęte przez władze krajowe w ramach procedury takiej jak określona w poprzednich punktach niniejszego wyroku nie mogą podlegać kontroli sądów państw członkowskich (zob. podobnie wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., Berlusconi i Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:1023, pkt 47).
- 41 W tym względzie Trybunał orzekł już, że wówczas gdy prawodawca Unii decyduje się na ustanowienie procedury administracyjnej przewidującej przyjęcie przez organy krajowe aktów przygotowawczych do ostatecznej decyzji instytucji Unii, która wywołuje skutki prawne i może być niekorzystna, dąży on tym samym do ustanowienia między ową instytucją a tymi władzami krajowymi szczególnego mechanizmu współpracy, który opiera się na wyłącznej kompetencji decyzyjnej instytucji Unii (wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., Berlusconi i Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:1023, pkt 48).
- 42 Tymczasem skuteczność procesu decyzyjnego wymaga bezwzględnie jednolitej kontroli sądowej wykonywanej jedynie przez sądy Unii dopiero po przyjęciu przez instytucje Unii decyzji kończącej postępowanie administracyjne, przy czym tylko ta decyzja może wywoływać wiążące skutki prawne mogące wpłynąć na interesy skarżącego, zmieniając w istotny sposób jego sytuację prawną (wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., Berlusconi i Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:1023, pkt 49).
- 43 Co się tyczy w szczególności aktów krajowych organów ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji poprzedzających obliczanie składek ex ante na rzecz SRF należy zauważyć, że składki te są obliczane i pobierane w ramach procedury ustanowionej rozporządzeniem nr 806/2014 oraz rozporządzeniem wykonawczym 2015/81.

- 44 Artykuł 54 ust. 1 rozporządzenia nr 806/2014 przewiduje, że SRB podejmuje na sesji wykonawczej wszystkie decyzje dotyczące wykonania tego rozporządzenia, o ile rozporządzenie to nie stanowi inaczej.
- 45 Z art. 70 ust. 2 tego samego rozporządzenia i art. 4 rozporządzenia wykonawczego 2015/81 wynika, że wyłącznie do SRB, po konsultacji z EBC lub właściwym organem krajowym oraz w ścisłej współpracy z krajowymi organami ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, należy obliczenie każdego roku wysokości indywidualnych składek ex ante należnych od wszystkich instytucji, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności na terytorium wszystkich uczestniczących państw członkowskich.
- 46 Ponadto z art. 6 tego rozporządzenia wykonawczego wynika, że zbieranie informacji wymaganych na potrzeby obliczenia tych składek jest prowadzone przy użyciu formatów i schematów danych określonych przez SRB i uzupełnianych przez zainteresowane instytucje.
- 47 W świetle tych okoliczności wydaje się, że jeśli chodzi o obliczenie składek ex ante na rzecz SRF, SRB sama wykonuje ostateczne uprawnienia decyzyjne, a krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 40 i 41 opinii, ograniczają się do udzielenia SRB wsparcia operacyjnego. Choć SRB może zasięgnąć opinii tych organów w celu ułatwienia ustalenia kwoty składki ex ante należnej od danej instytucji oraz choć organy te powinny w każdym razie współpracować z SRB w tym zakresie, to jednak oceny, które mogą one stosownie do okoliczności przy tej okazji wyrazić w kwestii sytuacji danej instytucji, nie mogą w żaden sposób wiązać SRB.
- 48 W konsekwencji jedynie sąd Unii ma kompetencję do oceny, w ramach kontroli zgodności z prawem decyzji SRB określającej wysokość indywidualnej składki ex ante na rzecz SRF należnej od danej instytucji, czy akt przyjęty przez krajowy organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w ramach przygotowań do wydania takiej decyzji nie zawiera wad mogących mieć wpływ na tę decyzję SRB, a wszelka kontrola tego aktu przez sąd krajowy jest wykluczona (zob. podobnie wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., Berlusconi i Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:1023, pkt 57).
- 49 Wniosku tego nie podważa twierdzenie zawarte w motywie 120 rozporządzenia nr 806/2014, zgodnie z którym krajowe organy sądowe powinny być uprawnione do badania legalności decyzji przyjętych przez organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji państw członkowskich w ramach wykonywania uprawnień powierzonych im na mocy tego rozporządzenia.
- 50 Twierdzenie to należy bowiem rozumieć – jak zauważył rzecznik generalny w pkt 54 opinii, uwzględniając podział kompetencji sądowniczych wynikający z prawa pierwotnego, do którego motywu ten się zresztą odwołuje, podkreślając wyłączną kompetencję Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie kontrolowania zgodności z prawem decyzji przyjętych przez SRB – jako dotyczące wyłącznie aktów krajowych, które zostały przyjęte w toku postępowania, w ramach którego rozporządzenie to przyznało organom krajowym ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji własne uprawnienia decyzyjne.
- 51 Ponadto sąd krajowy nie może skutecznie kierować do krajowego organu ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji nakazu dotyczącego sposobu działania tego organu przed wydaniem decyzji przez SRB w sprawie obliczenia składek ex ante na rzecz SRF.
- 52 W tym względzie należy przypomnieć, że w świetle niezbędnej jednolitości kontroli sądowej takich decyzji SRB, w odniesieniu do wyłącznej kompetencji sądów Unii nie mają znaczenia ani rodzaj środków odwoławczych prawa krajowego ustanowionych w celu poddania aktów przygotowawczych przyjętych przez władze krajowe kontroli sądu państwa członkowskiego ani charakter zarzutów czy też środków przedstawionych w tym celu (zob. podobnie wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., Berlusconi i Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:1023, pkt 51).

- 53 Tymczasem ewentualne wydanie przez sąd krajowy nakazu zobowiązującego krajowy organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji do przyjęcia określonego zachowania w ramach jego działania poprzedzającego przyjęcie decyzji przez SRB w sprawie obliczenia składek ex ante na rzecz SRF mogłoby naruszać jednolitość tej kontroli sądowej, stwarzając ryzyko rozbieżności ocen w ramach tego samego postępowania, między tym sądem krajowym a sądami Unii, które mogłyby następnie zostać wezwane do oceny w sposób incydentalny zgodności z prawem tego działania w ramach badania ewentualnej skargi o stwierdzenie nieważności na podstawie art. 263 TFUE, wniesionej na taką decyzję SRB (zob. podobnie wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., Berlusconi i Fininvest, C-219/17, EU:C:2018:1023, pkt 50).
- 54 Prawo Unii sprzeciwia się zatem temu, aby sąd odsyłający wypowiedział się w przedmiocie zgodności z prawem działania Banku Włoch na etapie postępowania, który poprzedza przyjęcie decyzji przez SRB dotyczącej obliczania składek ex ante na rzecz SRF za rok 2016.
- 55 Co się tyczy, w drugiej kolejności, aspektów wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, których celem jest umożliwienie sądowi odsyłającemu wydania orzeczenia w przedmiocie działania Banku Włoch na etapie postępowania, który następuje po przyjęciu decyzji przez SRB dotyczącej obliczenia składek ex ante na rzecz SRF za rok 2016, należy stwierdzić, że z art. 5 rozporządzenia wykonawczego 2015/81 wynika, iż decyzje SRB dotyczące obliczania składek ex ante na rzecz SRF należnych od instytucji kredytowych, które uzyskały na terytorium danego państwa członkowskiego zezwolenie na prowadzenie działalności, są przekazywane krajowemu organowi ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji tego państwa członkowskiego, który to organ powinien następnie przekazać każdej z tych instytucji decyzję SRB dotyczącą obliczaniu wysokości obciążającej ją składki.
- 56 Zgodnie z art. 67 ust. 4 rozporządzenia nr 806/2014 do tego krajowego organu ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji należy również pobór od owych instytucji składek określonych przez SRB.
- 57 Z powyższego wynika, że po przyjęciu przez SRB decyzji dotyczącej obliczania składek ex ante na rzecz SRF krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji mają wyłącznie obowiązek doręczenia i wykonania tej decyzji.
- 58 W tym kontekście w świetle własnych uprawnień SRB, przypomnianych w pkt 44 i 45 niniejszego wyroku, organy te nie są uprawnione do ponownego zbadania obliczeń dokonanych przez SRB w celu zmiany wysokości tych składek, a zatem nie mogą one, po wydaniu decyzji przez SRB, ponownie rozważać w tym celu ekspozycji danej instytucji na ryzyko.
- 59 Ponadto gdyby sąd krajowy mógł – jak zakłada sąd odsyłający – stwierdzić nieważność doręczenia przez krajowy organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji decyzji SRB dotyczącej obliczenia składki ex ante należnej od danej instytucji na rzecz SRF, opierając się na błędnym charakterze oceny w zakresie ekspozycji tej instytucji na ryzyko będącej podstawą takiego obliczenia, to podważyłby on ocenę dokonaną przez SRB i uniemożliwiłby ostatecznie wykonanie tej decyzji SRB we Włoszech.
- 60 Tymczasem krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz sądy krajowe, które dokonują kontroli działań tych organów, nie mogą w sposób ważny podejmować decyzji sprzecznych z decyzjami SRB dotyczącymi obliczenia składek ex ante na rzecz SRF, które pozbawiałyby w praktyce te decyzje ich skutków, uniemożliwiając tym samym pobór tych składek (zob. podobnie wyroki z dnia 14 grudnia 2000 r., Masterfoods i HB, C-344/98, EU:C:2000:689, pkt 52; z dnia 20 listopada 2008 r., Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading, C-375/07, EU:C:2008:645, pkt 66; a także z dnia 6 listopada 2012 r., Otis i in., C-199/11, EU:C:2012:684, pkt 50, 51).

- 61 Jednakże jeżeli rozstrzygnięcie sporu zawisłego przed sądem krajowym zależy od ważności decyzji SRB, sąd ten może co do zasady zwrócić się do Trybunału z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym ważności tej decyzji (zob. podobnie wyroki: z dnia 14 grudnia 2000 r., Masterfoods i HB, C-344/98, EU:C:2000:689, pkt 57; a także z dnia 20 listopada 2008 r., Heuschen & Schrouff Oriental Foods Trading, C-375/07, EU:C:2008:645, pkt 68).
- 62 W tym względzie należy stwierdzić, że chociaż niektóre aspekty pytania prejudycjalnego odnoszą się w szczególności do obliczenia składek ex ante na rzecz SRF, sąd odsyłający nie zwrócił się do Trybunału z pytaniem o ważność decyzji SRB dotyczących obliczenia tych składek za rok 2016. Z postanowienia odsyłającego wynika ponadto, że Iccrea Banca nie powołał się przed tym sądem na nieważność tych decyzji, a sąd ten nie wyraził wątpliwości co do ich ważności.
- 63 Należy przypomnieć, że w każdym wypadku możliwość powołania się przez podmiot w ramach postępowania wszczętego przed sądem krajowym na nieważność przepisów zawartych w aktach unijnych stanowiących podstawę wydanej wobec niego krajowej decyzji istnieje pod warunkiem, że wniósł on także na podstawie art. 263 akapit czwarty TFUE skargę o stwierdzenie nieważności tego aktu Unii w wyznaczonym terminie bądź że tego nie uczynił z tego powodu, że bez wątpienia nie był uprawniony do wniesienia takiej skargi (wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Georgsmarienhütte i in., C-135/16, EU:C:2018:582, pkt 17 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 64 W tym kontekście dopuszczalność skargi wniesionej przez osobę fizyczną lub prawną na akt, którego nie jest ona adresatem, jest na podstawie art. 263 akapit czwarty TFUE uzależniona w szczególności od warunku, by akt ten dotyczył jej bezpośrednio i indywidualnie (zob. podobnie wyrok z dnia 13 marca 2018 r., European Union Copper Task Force/Komisja, C-384/16 P, EU:C:2018:176, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 65 W niniejszym przypadku, mimo że adresatem decyzji SRB dotyczącej obliczania składek ex ante na rzecz SRF za rok 2016 jest, zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego 2015/81, Bank Włoch, bez żadnych wątpliwości decyzje te dotyczyły Iccrea Banca bezpośrednio i indywidualnie.
- 66 Należy bowiem z jednej strony przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przesłanka taka jak ta przewidziana w art. 263 akapit czwarty TFUE, aby decyzja będąca przedmiotem skargi dotyczyła bezpośrednio danej osoby fizycznej lub prawnej, wymaga kumulatywnego spełnienia dwóch kryteriów, a mianowicie aby sporny środek, po pierwsze, wywierał bezpośredni wpływ na sytuację prawną jednostki, a po drugie, nie pozostawiał żadnego zakresu uznania swoim adresatom, którzy są zobowiązani do jego wykonania, które ma charakter czysto automatyczny i wynika z samych uregulowań Unii, bez potrzeby stosowania innych przepisów pośrednich (wyroki: z dnia 6 listopada 2018 r., Scuola Elementare Maria Montessori/Komisja, Komisja/Scuola Elementare Maria Montessori i Komisja/Ferracci, od C-622/16 P do C-624/16 P, EU:C:2018:873, pkt 42; z dnia 5 listopada 2019 r., EBC i in./Trasta Komerbanka i in., C-663/17 P, C-665/17 P i C-669/17 P, EU:C:2019:923, pkt 103).
- 67 Tymczasem decyzje SRB dotyczące obliczania składek ex ante na rzecz SRF na rok 2016 wywierają bezpośrednie skutki na sytuację prawną Iccrea Banca w zakresie, w jakim określają one wysokość należnej od niej składki ex ante na rzecz SRF. Ponadto decyzje te, jak wynika z pkt 55–58 niniejszego wyroku, nie pozostawiają żadnego marginesu uznania Bankowi Włoch, który powinien pobierać od Iccrea Banca składkę odpowiadającą kwocie określonej w tych decyzjach w odniesieniu do tej instytucji i który nie jest zatem uprawniony do zmiany tej kwoty.
- 68 Z drugiej strony podmioty inne niż adresaci decyzji mogą utrzymywać, że decyzja ta dotyczy ich indywidualnie tylko wtedy, gdy ma ona wpływ na ich sytuację ze względu na szczególne dla nich cechy charakterystyczne lub na sytuację faktyczną, która odróżnia je od wszelkich innych osób i w związku z tym indywidualizuje w sposób podobny jak adresatów decyzji (wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Georgsmarienhütte i in., C-135/16, EU:C:2018:582, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 69 Tak jest w przypadku Iccrea Banca, jako że jest on imiennie wymieniony w załączniku do decyzji SRB dotyczących obliczania składek ex ante na rzecz SRF za rok 2016.
- 70 W tych okolicznościach, zgodnie z zasadą przypomnianą w pkt 63 niniejszego wyroku, Iccrea Banca mógłby powołać się przed sądem krajowym na niezgodność z prawem decyzji SRB dotyczących obliczenia składek ex ante na rzecz SRF za rok 2016 jedynie wówczas, gdyby wniósł, na podstawie art. 263 akapit czwarty TFUE, skargę o stwierdzenie nieważności tych decyzji w wyznaczonych terminach.
- 71 W tym względzie postanowienie Sądu z dnia 19 listopada 2018 r., Iccrea Banca/Komisja i SRB (T-494/17, EU:T:2018:804), które stało się prawomocne, stwierdziło, że Iccrea Banca została powiadomiony przez Bank Włoch w dniu 3 maja 2016 r. o wysokości obciążającej go składki ex ante na rzecz SRF za rok 2016 obliczonej przez SRB i że następnie wniósł on z opóźnieniem skargę o stwierdzenie nieważności decyzji SRB z dnia 15 kwietnia 2016 r.
- 72 Co się tyczy decyzji SRB z dnia 20 maja 2016 r. Iccrea Banca – ponieważ nie wniósł do Sądu skargi o stwierdzenie nieważności tej decyzji – nie może powoływać się przed sądem krajowym na jej nieważność (zob. podobnie wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Georgsmarienhütte i in., C-135/16, EU:C:2018:582, pkt 43).
- 73 Z powyższego wynika, że do sądu odsyłającego nie należy dokonanie oceny w sprawie w postępowaniu głównym co do zgodności decyzji Banku Włoch z przepisami regulującymi obliczanie składek ex ante na rzecz SRF, ponieważ sąd ten nie może, na podstawie prawa Unii, ani orzekać w przedmiocie aktów Banku Włoch przygotowujących takie obliczenie, ani uniemożliwiać pobrania od Iccrea Banca składki odpowiadającej kwocie ustalonej w aktach SRB, których nieważność nie została stwierdzona.
- 74 W związku z tym należy stwierdzić, że aspekty przedłożonego pytania, które odnoszą się w szczególności do obliczenia składek ex ante na rzecz SRF, należy uznać za niedopuszczalne.
- 75 Pytanie to jest natomiast dopuszczalne w zakresie, w jakim dotyczy obliczenia zwyczajnych, nadzwyczajnych i dodatkowych składek na włoski krajowy fundusz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 76 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 103 ust. 2 dyrektywy 2014/59 i art. 5 ust. 1 lit. a) i f) rozporządzenia delegowanego 2015/63 należy interpretować w ten sposób, że zobowiązania wynikające z transakcji między bankiem drugiego poziomu a członkami zespołu, jaki tworzy on z bankami spółdzielczymi, na rzecz których świadczy różne usługi, są wyłączone z obliczania składek na rzecz krajowego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, o których mowa w tym art. 103 ust. 2.
- 77 Artykuł 102 ust. 1 dyrektywy 2014/59 przewiduje, że państwa członkowskie winny zapewnić, aby do dnia 31 grudnia 2024 r. ich krajowe mechanizmy finansowania posiadały dostępne środki finansowe w wysokości co najmniej 1% kwoty depozytów gwarantowanych wszystkich instytucji, które uzyskały na ich terytorium zezwolenie na prowadzenie działalności.
- 78 Z art. 103 ust. 1 i 2 tej dyrektywy wynika, że w celu osiągnięcia tego poziomu docelowego państwo członkowskie winno zapewnić, aby od każdej instytucji, która uzyskała na ich terytorium zezwolenie na prowadzenie działalności, była pobierana składka, obliczana proporcjonalnie do kwoty jej zobowiązań (z wyłączeniem funduszy własnych), pomniejszonej o kwotę depozytów gwarantowanych w odniesieniu

do kwoty łącznych zobowiązań (z wyłączeniem funduszy własnych) pomniejszonych o kwotę depozytów gwarantowanych wszystkich instytucji, które uzyskały zezwolenie na prowadzenie działalności na terytorium tego państwa członkowskiego.

- 79 Artykuł 103 ust. 2 akapit drugi wspomnianej dyrektywy stanowi, że składki te powinny być dostosowane do profilu ryzyka instytucji.
- 80 Pojęcie dostosowania składek do profilu ryzyka instytucji może zostać doprecyzowane przez Komisję na podstawie art. 103 ust. 7 tej samej dyrektywy w drodze aktów delegowanych przyjętych z uwzględnieniem szeregu czynników wymienionych w tym przepisie.
- 81 To upoważnienie zostało wdrożone poprzez przyjęcie przez Komisję art. 5 rozporządzenia delegowanego 2015/63, zatytułowanego „Korekta podstawowej składki rocznej o ryzyko”, który przewiduje wyłączenie niektórych zobowiązań z obliczania składek, o których mowa w art. 103 ust. 2 dyrektywy 2014/59.
- 82 Po pierwsze, art. 5 ust. 1 lit. a) rozporządzenia delegowanego 2015/63 stanowi, że wyłączenie to obejmuje zobowiązania wewnątrzgrupowe z tytułu transakcji zawartych przez daną instytucję z instytucją, która należy do tej samej grupy, z zastrzeżeniem, że spełnione są określone dodatkowe warunki.
- 83 Z samego brzmienia tego przepisu wynika, że może on być stosowany tylko do transakcji pomiędzy dwoma instytucjami należącymi do tej samej grupy.
- 84 O ile rozporządzenie delegowane 2015/63 nie definiuje bezpośrednio pojęcia „grupy”, o tyle art. 3 tego rozporządzenia deleguje uściśła, że do celów stosowania tego przepisu stosuje się definicje zawarte w dyrektywie 2014/59.
- 85 Pojęcie „grupy” jest zdefiniowane w art. 2 ust. 1 pkt 26 tej dyrektywy jako oznaczające „jednostkę dominującą i jej jednostki zależne”. Te dwa ostatnie pojęcia są z kolei zdefiniowane w art. 2 ust. 1 pkt 5 i 6 tej dyrektywy poprzez odesłanie do art. 4 rozporządzenia nr 575/2013, który sam odsyła do art. 1 i 2 dyrektywy 83/349, którym odpowiada zasadniczo art. 22 ust. 1–5 dyrektywy 2013/34.
- 86 Z definicji tych wynika, że stosunek między jednostką dominującą a jednostką zależną zakłada formę kontroli oznaczającej, że jednostka dominująca posiada większość praw głosu w jednostce zależnej, prawo powoływania lub odwoływania niektórych członków jej zarządu lub też wywiera dominujący wpływ na rzeczoną jednostkę zależną.
- 87 Wobec tego nie można uznać, że wykazano istnienie takiego stosunku w oparciu o występowanie powiązań gospodarczych wynikających z partnerstwa między kilkoma instytucjami, w sytuacji gdy żadna z nich nie kontroluje innych członków zespołu, jaki tworzy z tymi instytucjami.
- 88 W związku z tym nie można uznać, że stosunki między instytucjami takie jak te wskazane przez sąd odsyłający, które łączą bank drugiego poziomu z jego partnerami i polegają na świadczeniu różnych usług przez ten bank drugiego poziomu, pozwalają na wykazanie istnienia grupy, w ramach której mogą istnieć „zobowiązania wewnątrzgrupowe” w rozumieniu art. 5 ust. 1 lit. a) rozporządzenia delegowanego 2015/63.
- 89 Po drugie, art. 5 ust. 1 lit. f) tego rozporządzenia delegowanego odnosi się do niektórych zobowiązań „w przypadku instytucji prowadzących działalność polegającą na udzielaniu kredytów preferencyjnych”.

- 90 Pojęcie „kredytu preferencyjnego” zostało zdefiniowane w art. 3 pkt 28 tego samego rozporządzenia delegowanego i oznacza kredyt udzielony przez bank rozwoju lub bank pośredniczący na zasadach niekonkurencyjnych i w sposób nienastawiony na zysk w celu wspierania celów polityki publicznej rządu centralnego lub samorządu regionalnego danego państwa członkowskiego.
- 91 Ponieważ kryteria te odnoszą się zarówno do szczególnych warunków ich wykonania, jak i do realizacji określonych z góry zdefiniowanych celów, sama okoliczność, że banki spółdzielcze są częścią pewnego zespołu, takiego jak ten będący przedmiotem postępowania głównego, nie pozwala na ustalenie, że należący do tej grupy bank drugiego poziomu może zostać uznany za pomiot, który zarządza kredytami preferencyjnymi, co wystarczy, by wykluczyć, że część jego zobowiązań może spełniać warunki określone w art. 5 ust. 1 lit. f) rozporządzenia delegowanego 2015/63.
- 92 Po trzecie, choć sąd odsyłający przyjmuje, że art. 5 ust. 1 lit. a) i f) tego rozporządzenia delegowanego należy interpretować w ten sposób, że może on być stosowany w sytuacjach podobnych do tych, których on dotyczy, nawet jeżeli nie spełniają one wszystkich przesłanek wymienionych w tych przepisach, to należy stwierdzić, że taka interpretacja jest niezgodna z treścią tych przepisów.
- 93 Artykuł 5 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia delegowanego nie przyznaje bowiem właściwym organom uprawnień dyskrecjonalnych w zakresie wyłączenia niektórych zobowiązań w ramach dostosowania w zależności od ryzyka składek, o których mowa w art. 103 ust. 2 dyrektywy 2014/59, lecz wlicza w sposób szczegółowy warunki, po których spełnieniu dane zobowiązanie jest przedmiotem takiego wyłączenia.
- 94 Okoliczność, że taka wykładnia art. 5 ust. 1 lit. a) rozporządzenia delegowanego 2015/63 mogłaby doprowadzić do podwójnego uwzględniania niektórych zobowiązań, nie może uzasadniać odmiennego wniosku, ponieważ – jak wskazuje motyw 9 tego rozporządzenia delegowanego – Komisja nie zamierzała całkowicie wyeliminować wszelkiej formy podwójnego uwzględniania i wyłączyła taką praktykę jedynie w zakresie, w jakim istnieją wystarczające gwarancje, że ekspozycje z tytułu pożyczek wewnątrzgrupowych zostaną pokryte w sytuacji pogorszenia sytuacji finansowej grupy.
- 95 Do innego wyniku nie może również prowadzić uwzględnienie zasad równego traktowania, niedyskryminacji i proporcjonalności, które zostały wspomniane przez sąd odsyłający, ponieważ rozporządzenie delegowane 2015/63 wprowadziło rozróżnienie sytuacji charakteryzujących się istotnymi cechami szczególnymi bezpośrednio związanymi z ryzykiem wynikającym z odnośnych zobowiązań.
- 96 W świetle całości powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 103 ust. 2 dyrektywy 2014/59 i art. 5 ust. 1 lit. a) i f) rozporządzenia delegowanego 2015/63 należy interpretować w ten sposób, że zobowiązania wynikające z transakcji między bankiem drugiego poziomu a członkami zespołu, jaki tworzy on z bankami spółdzielczymi, na rzecz których świadczy różne usługi bez sprawowania nad nimi kontroli, które to zobowiązania nie obejmują kredytów przyznanych na zasadach niekonkurencyjnych i w sposób nienastawiony na zysk w celu wspierania celów polityki publicznej rządu centralnego lub samorządu regionalnego danego państwa członkowskiego, nie są wyłączone z obliczania składek na rzecz krajowego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, o których mowa we wskazanym art. 103 ust. 2.

W przedmiocie kosztów

- 97 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 103 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniającej dyrektywę Rady 82/891/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/UE, 2012/30/UE i 2013/36/UE oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012, a także art. 5 ust. 1 lit. a) i f) rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/63 z dnia 21 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE w odniesieniu do składek ex ante wnoszonych na rzecz mechanizmów finansowania restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji należy interpretować w ten sposób, że zobowiązania wynikające z transakcji między bankiem drugiego poziomu a członkami zespołu, jaki tworzy on z bankami spółdzielczymi, na rzecz których świadczy różne usługi bez sprawowania nad nimi kontroli, które to zobowiązania nie obejmują kredytów przyznanych na zasadach niekonkurencyjnych i w sposób nienastawiony na zysk w celu wspierania celów polityki publicznej rządu centralnego lub samorządu regionalnego danego państwa członkowskiego, nie są wyłączone z obliczania składek na rzecz krajowego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, o których mowa we wskazanym art. 103 ust. 2.

Podpisy